

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte om over de volgende brieven enkele vragen en opmerkingen voor te leggen:

1. EU-voorstel Groenboek EU Financiering Onderzoek en Innovatie COM(2011)48 (2011Z02882) van 9 februari 2011
2. Groenboek «van uitdagingen naar kansen: naar een gemeenschappelijk strategisch kader voor EU-financiering van onderzoek en innovatie» (Kamerstuk 32 744, nr. 1) van 15 april 2011

De vragen en opmerkingen zijn op 27 april 2011 aan de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie voorgelegd met het verzoek deze te beantwoorden uiterlijk woensdag 11 mei 2011 om 12.00 uur.

– Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD
- Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA
- Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA
- Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP
- Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

– Reactie van de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie**I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES****Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD**

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het Groenboek EU Financiering Onderzoek en Innovatie en de reactie van het kabinet. De leden van de VVD-fractie vinden het van groot belang dat er een discussie wordt gevoerd over de vormgeving van de toekomstige Europese programma's voor de financiering van onderzoek en innovatie. Naar verhouding gaat er meer Europees geld naar onderzoeksprojecten waarin Nederlandse partners deelnemen. Het is van groot belang dat het mogelijk blijft voor Nederland om deze positie te versterken. Kan de minister toelichten hoe er voor gezorgd kan worden dat Nederland naar verhouding meer gebruik kan maken van EU financiering voor onderzoek en innovatie?

De leden van de VVD-fractie ondersteunen het beleid van het huidige kabinet waarbij op nationaal niveau het aantal regelingen en betrokken instanties sterk wordt teruggebracht. Het is dan ook niet de bedoeling dat het beleid in Nederland om het subsidiestelsel te vereenvoudigen vanuit Europa ongedaan wordt gemaakt door de introductie van nieuwe regelingen en instanties. Het moet voor bedrijven en instanties overzichtelijk zijn voor welke projecten ze op Europees of nationaal niveau ondersteuning kunnen krijgen. Kan de minister toelichten hoe ervoor wordt gezorgd dat de instrumenten en stimuleringsmaatregelen vanuit Europa aanvullend zijn op nationale initiatieven en het bijdraagt aan een overzichtelijk pallet aan instrumenten en stimuleringsmaatregelen?

De leden van de VVD-fractie ondersteunen de inzet van middelen ten bate van een katalyserend effect op nationale inspanningen, echter het is niet de bedoeling dat de verschillende stimuleringsmaatregelen aan elkaar gekoppeld gaan worden. De leden van de VVD-fractie willen een effectieve en efficiënte toewijzing van middelen aan excellente onderzoekers en projecten met zo min mogelijk betrokken instanties. Europees geld moet gericht zijn op grensoverschrijdende projecten waarbij internationale samenwerking en de mobiliteit van onderzoekers gestimuleerd kunnen worden. Kan de minister toelichten hoe wordt voorkomen dat een groot aantal publieke instanties zich buigen over het toewijzen van middelen aan specifieke projecten?

De leden van de VVD-fractie willen Europese onderzoeks- en innovatieprogramma's beter toegankelijk maken voor het midden- en kleinbedrijf (MKB). Voor kleinere bedrijven is het ingewikkeld om in verschillende projecten mee te draaien. Hiervoor is het van belang dat MKB bedrijven

sterker worden betrokken door deelname mee te laten wegen in de beoordeling van verschillende projecten. Daarnaast moet het voor bedrijven met een minder lange onderzoekstermijn mogelijk zijn om op flexibele wijze in een later stadium deel te nemen aan de diverse projecten. Kan de minister toelichten hoe het voor bedrijven met een minder lange onderzoekstermijn toch mogelijk wordt om bij te dragen aan de verschillende projecten?

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het standpunt van het kabinet waarbij projecten bij een eventuele vervolgprojectaanvraag niet meer getoetst hoeven te worden op al getoetste criteria. Het niet meer toetsen van al getoetste criteria kan op steun rekenen van de leden van de VVD-fractie, echter het mag niet zo zijn dat bedrijven worden benadeeld omdat zij geen deel hebben genomen aan eerdere projecten. Projecten en bedrijven moeten enkel worden beoordeeld op basis van criteria gerelateerd aan de specificaties van het voorgestelde project. Kan de minister toelichten hoe wordt voorkomen dat bedrijven zonder historie binnen projecten worden buitengesloten?

De leden van de VVD-fractie vinden het van groot belang dat bij het verstrekken van subsidie wordt gekeken naar de effectiviteit van de bestedingen. Gezien de omvang en de complexiteit van de Europese regelingen willen de leden van de VVD-fractie dat er zorg wordt gedragen voor het beperken van de administratieve lasten en de kosten van de uitvoering van de regeling. Kan de minister toelichten hoe er wordt ingezet op de effectiviteit van de regelingen en het beperken van de uitvoeringskosten van de regelingen?

De leden van de VVD-fractie vinden het teleurstellend dat het Nederlandse bedrijfsleven slechts 18% van de totale middelen voor Nederland toegewezen hebben gekregen. De leden van de VVD-fractie willen dat de middelen besteed aan grensoverschrijdende onderzoeks- en innovatieprojecten meer wordt ingezet voor het financieren van private initiatieven. Hierbij moet ook meer worden ingezet op innovatie gecombineerd met ondernemerschap en groei. Kan de minister toelichten hoe meer van de middelen gericht kunnen worden op ondernemerschap en innovatie bij bedrijven met groeiambitie?

De leden van de VVD-fractie ondersteunen het standpunt van het kabinet dat de kosten voor grootschalige onderzoeksinfrastructuur een aangelegenheid zijn voor de lidstaten en de regio's zelf. Echter de leden van de VVD-fractie hechten belang aan het effectief inzetten van deze basisinfrastructuur. Kan de minister toelichten hoe er in de Europese onderzoeksprogramma's zorg wordt gedragen voor het efficiënt inzetten van de grootschalige onderzoeksinfrastructuur?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het Groenboek EU Financiering Onderzoek en Innovatie. Deze leden onderschrijven de belangrijke ambitie tot een strategische en geïntegreerde aanpak van onderzoek en innovatie op Europees niveau en wachten met belangstelling de consultatie over het Groenboek met onderzoekswereld, bedrijfsleven, overheden en maatschappelijk middenveld af.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de belangrijkste bijdrage van Nederland tot een sterk Europees innovatiebeleid kan zitten in de uitvoering van het Nationaal Hervormingsprogramma dat de regering ten

behoefte van de EU2020-strategie heeft opgesteld en waarin innovatie een belangrijke plaats heeft gekregen.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het kabinet terecht grote waarde hecht aan de ambitie om in 2020 de uitgaven aan onderzoek en ontwikkeling (O&O) in de EU te verhogen naar 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Ten behoeve van de maatschappelijke consultatie zijn de leden van de PvdA-fractie benieuwd naar de manier waarop het kabinet invulling wil geven aan de ambitie uit het Nationaal Hervormingsprogramma om de uitgaven aan O&O in Nederland te verhogen van 1,8% van het BBP nu naar 2,5% van het BBP in 2020. Dit mede in het licht van de door het kabinet geformuleerde ambitie om in de top vijf kenniseconomieën van de wereld te komen.

De leden van de PvdA-fractie hebben daarom de volgende vragen. Welke percentage van het BBP geven de landen die nu in de top 5 van kenniseconomieën staan uit aan O&O? Kan het kabinet een overzicht geven van zowel de uitgaven aan O&O als percentage van het BBP van de EU-lidstaten op dit moment als van de geformuleerde ambities in de definitieve dan wel concept nationale hervormingsprogramma's van de lidstaten? Kan het kabinet aangeven hoe de ambitie, om in 2020 2,5% van het BBP uit te geven aan O&O, zal worden gerealiseerd? Kan het kabinet daarbij een overzicht geven van geplande jaarlijkse uitgaven aan O&O als percentage van het BBP van 2011 tot 2020, waarbij een uitsplitsing wordt gemaakt tussen publieke en private investeringen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie danken de minister van EL&I en staatssecretaris van OCW voor de kabinetsreactie op het Groenboek over onderzoek en innovatie. De leden van de CDA-fractie onderschrijven in algemeen de kabinetsinzet ten aanzien van het Groenboek. Recent is met het kabinet gesproken over de bedrijfslevenbrief, de topsectoren, de EU-begroting en Europese aanbesteding. Deze leden verwijzen daarvoor naar de eerdere gedachtewisseling.

Bij hoofdlijn 1 «Meer prioriteit binnen EU-begroting voor onderzoek en innovatie en een integraal en transparant kader voor onderzoek en innovatie» en bij hoofdlijn 2 «Verhoogde inspanningen op thema's met een grote maatschappelijke en/of economische impact en meer waardecreatie uit kennis», vragen de leden van de CDA-fractie aan welke thema's met grote maatschappelijke en/of economische impact het kabinet denkt. Moeten deze leden buiten de thema's van de topsectoren bijvoorbeeld ook denken aan thema's zoals TNO die hanteert in haar programma?

De leden van de CDA-fractie onderschrijven dat er binnen het krappere budgettaire kader van de EU-begroting meer nadruk gelegd moet worden op investeringen in onder meer concurrentievermogen en innovatie om de EU-begroting toekomstbestendiger te maken. De leden van de CDA-fractie wijzen het kabinet er wel op dat ten aanzien van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) het gelijk speelveld en de belangen van de Nederlandse agrofoodsector in het oog gehouden dienen te worden.

Hoe past de kabinetsinzet voor de Europese programma's bij het kabinetsbesluit om het regionaal economisch beleid van de Rijksoverheid te schrappen en te decentraliseren?

Het kabinet komt naar aanleiding van het algemeen overleg over de bedrijfslevenbrief terug op de wijze waarop zij in komende jaren omgaat met cofinanciering van Europese subsidies. Het kabinet geeft aan dat universiteiten, kennisinstellingen en bedrijven zelf afwegingen maken om mee te dingen in die Europese programma's die passen in hun eigen strategie. Tegelijkertijd geeft het kabinet aan dat bedrijfsdeelname in bijvoorbeeld het Zevende Kaderprogramma (KP) een aandachtspunt blijft voor Nederland in het bijzonder. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet welke strategie zij voor ogen heeft om te bevorderen dat bedrijfsleven, universiteiten en kennisinstellingen participeren.

Daarnaast stelt het kabinet dat zij zelf inzet op cofinanciering voor een beperkt aantal economische topsectoren waarop zij in haar innovatiebeleid de komende jaren inzet. De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre de topsectoren en het nationale innovatiebeleid past binnen de (nieuwe) Europese programma's.

Tenslotte geeft het kabinet aan dat zij van mening is dat eerst helder moet zijn of en onder welke voorwaarden cofinanciering plaatsvindt voordat bepaald kan worden hoe cofinanciering vanuit publieke onderzoeksfinanciers vormgegeven kan worden. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om aan te geven op welke wijze zij voor Nederland zo gunstig mogelijke voorwaarden gaat bedingen op het vlak van cofinanciering. Aan welke voorwaarden zou idealiter moeten worden voldaan om binnen de Nederlandse prioriteiten en de prioriteiten van het Nederlandse bedrijfsleven en kennisinstellingen maximaal effectief middelen binnen te halen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie zien de meerwaarde van Europese samenwerking en financiering van innovatie en onderzoek. Deze leden onderschrijven de inzet van het kabinet om zoveel in te zetten op een sobere EU-begroting waar binnen meer geld wordt vrijgemaakt voor dit doel. Zij vragen het kabinet hierbij wel waakzaam te zijn voor het ontstaan van een nieuw «rondpompcircus» van EU-subsidies en te zorgen dat deze private investeren in O&O aanjagen in plaats van dat private investeringen worden vervangen door subsidies. Is het kabinet het met deze leden eens? Zo ja, wat gaat zij doen om dit te voorkomen?

Het kabinet spreekt over goed samenspel binnen de kennisdriehoek. De leden van de SP-fractie vragen hoe meer geld voor innovatie en minder voor onderwijs in de diverse Europese lidstaten zorgt voor een goede samenhang, wat het kabinet als essentieel ziet voor de verdere versterking van de kenniseconomie.

De leden van de SP-fractie onderschrijven dat er keuzes moeten worden gemaakt welke onderzoeksvelden prioriteit verdienen. Deze leden wijzen daarbij wel op het risico dat door de prioriteiten vorm te geven vanuit één strategisch kader voor heel de keten van fundamenteel onderzoek tot innovatie, het juist verstikkend kan werken voor baanbrekend onderzoek en extra bureaucratie in de hand kan werken. Kan het kabinet aangeven hoe de integrale planning die het wenst niet hiertoe leidt? Hoort ook het Europees Instituut voor Technologie (EIT) als onderdeel nog meer op eigen benen komen te staan alvorens die te betrekken bij de gehele integrale planning vanuit het strategisch kader?

De leden van de SP-fractie missen de urgentie in de kabinetsreactie om vooral ook via onderzoek en innovatie de slag te maken naar een duurzamere economie. Is het kabinet het met hen eens dat versterken van

de concurrentie weliswaar samen kan gaan met duurzame ontwikkeling maar niet leidend dient te zijn gezien de grote maatschappelijke nood?

De leden van de SP-fractie kunnen zich vinden in vele aanbevelingen om de administratieve lasten bij subsidieaanvragen te verminderen. Wel vragen zij aandacht voor dat minder bureaucratie niet moet leiden tot slechtere verantwoording. Hoe gaat het kabinet daarmee om?

Het kabinet merkt terecht op volgens de leden van de SP-fractie, dat het MKB vaak buiten de boot valt bij het binnenslepen van EU-subsidies. Naast het verminderen van de administratieve lasten lijkt deze leden ook dat via nationale ondersteuning er meer gedaan kan worden om deze bedrijven te betrekken bij Europees onderzoek. Kan het kabinet aangeven of en hoe zij zich daarvoor zal inzetten?

De leden van de SP-fractie zijn tot nu toe niet helemaal overtuigd van de meerwaarde van bestaande grootschalige projecten, zoals Galileo, die vanuit de EU zijn opgezet. Tegelijkertijd zien zij wel juist op dit gebied, bundeling van krachten en kosten, een grote meerwaarde voor de EU. Heeft het kabinet een indicatie over hoeveel van de beschikbare middelen hiervoor zou moeten worden ingezet in relatie tot de huidige uitgaven? Hoe te voorkomen dat vooral beeldbepalende prestigeprojecten de onderzoeksagenda gaan domineren? Daarnaast zouden de leden van de SP-fractie graag vernemen van het kabinet hoe te voorkomen dat net als bij het Galileo-project een publiekprivate samenwerking vanuit de EU eindigt in een volledig door de EU gedragen project?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de fractie van D66 hebben met belangstelling kennisgenomen van de Nederlandse inzet voor het Groenboek. Wel zitten de leden nog met een flink aantal vragen.

Allereerst schrijft het kabinet dat er meer geld uit de Europese begroting moet gaan naar onderzoek. Hiervoor verwijst het kabinet naar het beschikbaar stellen van geld uit het GLB of Structuur- en Cohesiefondsen. De leden van de fractie van D66 vragen of dit kabinetsbeleid is. Daarbij hebben de leden van de D66-fractie zorgen over de haalbaarheid van dit plan en willen zij graag weten om wat voor bedragen het hier in de kabinetsplannen gaat. Hoe groot is het extra budget dat beschikbaar moet komen?

De leden van de D66-fractie hebben met instemming kennisgenomen van het voornemen van het kabinet om te pleiten voor het ombuigen van middelen van het GLB voor innovatie. Deze leden wijzen erop dat uit de eerdere beantwoording van vragen over de begrotingsstukken voor 2011 blijkt dat Nederland tot en met 2013 budgettaire ruimte heeft onder artikel 68 om tot 10% van de inkomenssteun onder de eerste pijler van het GLB vrij aan te wenden, hetgeen een investering van om en nabij de € 85 miljoen (Kamerstuk 32 360 XIV, nr. 5), gericht op bijvoorbeeld innovatie in de land- en tuinbouwsector. De leden van de D66-fractie vragen het kabinet uiteen te zetten welk aandeel van deze beschikbare ruimte zij van plan is in de jaren 2011, 2012 en 2013 in te zetten voor investeringen die innovatie en verduurzaming aanjagen in de land- en tuinbouwsector. Heeft het kabinet al aan de Europese Commissie aangegeven waarvoor het de eerdergenoemde budgettaire ruimte wil gaan benutten, zo vragen deze leden. Tot slot vragen de leden van de D66-fractie of het kabinet haar steun in de debatten over het Groenboek zou willen uitspreken voor het bestemmen van een percentage van 3% van de middelen van het GLB

voor innovatie in de periode tussen 2013 en 2020, conform de doelstellingen van het Verdrag van Lissabon en de EU 2020 afspraken?

Dan hebben de leden van de D66-fractie vragen over de mogelijkheden die liggen bij de Cohesiefondsen, de tweede bron die door het kabinet wordt genoemd. Nederland schijnt als voorstander van een verlaging van de Cohesiefondsen ten gunste van innovatie vrijwel alleen te staan. De leden van de fractie van D66 vragen daarom wat het Plan B is, als deze financieringsbron niet werkt voor het verhogen van het budget voor innovatie en onderzoek. Heeft het kabinet hier nog plannen over en vindt het innovatie dusdanig belangrijk dat het kabinet hiervoor het EU-budget wil ophogen?

Verder stelt het kabinet dat het aantal instrumenten gereduceerd moet worden. Uit de rest van het kabinetsstandpunt blijkt dat het kabinet zeker door wil gaan met bijvoorbeeld KP (en de Europese Onderzoeksraad (ERC)), het Kaderprogramma voor Concurrentiekracht en Innovatie (CIP), Europese Instituut voor Technologie (EIT), Joint Technology Initiatives (JTI), en Innovation Partnerships. De leden van de D66-fractie vragen het kabinet welke instrumenten dan wel geschrapt dienen te worden.

Het kabinet stelt dat zij voor na 2014 wil bezien hoe en onder welke voorwaarden cofinanciering wordt voortgezet alvorens te bepalen hoe de Nederlandse kant vorm te geven. De leden van de D66-fractie willen graag van het kabinet weten of zij signalen heeft ontvangen dat de mogelijkheden van cofinanciering niet gecontinueerd zullen worden.

Voorts schrijft het kabinet dat stroomlijning van de kostendefinities tussen KP, CIP, Cohesiefondsen en GLB-middelen wenselijk is. Is het kabinet hiermee voorstander van het enkel stroomlijnen van deze definities in het KP of zal het ook ijveren voor aanpassing van deze definities in de andere programma's? Hoe zal het kabinet deze ijver eventueel vorm geven? Graag een reactie van de minister.

In de passage over valorisatie «Meer waardecreatie uit kennis» schrijft het kabinet niet op welke manier zij deze waardecreatie concreet wil gaan bevorderen. Heeft het kabinet daar nieuwe gedachten over? De leden van de D66-fractie horen graag wat er nu nog niet gebeurt, wat er anders moet gebeuren en wat dit betekent voor het Europese en Nederlandse beleid.

Het kabinet schrijft dat zij bestaande Europese instrumenten als het Risk Sharing Finance Facility (RSFF) en de High Growth and Innovative SME Facility (GIF) willen verbeteren. De leden van de fractie van D66 zijn benieuwd hoe het kabinet dit precies voor zich ziet. Hoe is het mogelijk om ex ante te beoordelen dat het effect van een instrument ook bij succes niet marktverstoring zal zijn, terwijl er geen verhoging plaatsvindt van de administratieve lasten? Of is dat een onjuiste interpretatie van de voorstellen in de kabinetsreactie?

De leden van de fractie van D66 vragen waar het extra te investeren geld in het ERC, zoals het kabinet voorstelt, vandaan moet komen.

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet de mobiliteit van onderzoekers verder wil bevorderen. Heeft het kabinet ook gedachten over sociale opgebouwde rechten als pensioenen, dit wordt immers vaak genoemd als een van de grootste barrières? Ziet het kabinet mogelijkheden om op dit punt de problemen te verminderen en mogelijkheden te verruimen? Graag een reactie van de minister hierop.

II. REACTIE VAN DE MINISTER

De voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Schüssel